Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
Služba za kulturno dediščino
Območna enota Celje

Številka: EG-10988/2012-126
Datum: 26.04.2024

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (v nadaljevanju: ZVKDS), Območna enota Celje, Glavni trg 1, 3000 Celje, izdaja na podlagi 1. točke drugega odstavka 84. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16, 21/18 – ZNOrg in 78/23 – ZUNPEOVE; v nadaljevanju: ZVKD-1), na zahtevo Mestne občine Celje, Oddelka za družbene dejavnosti, Trg celjskih knezov 9, 3000 Celje, v zadevi izdaje kulturnovarstvenih pogojev naslednje

KULTURNOVARSTVENE POGOJE

I. Mestna občina Celje, Oddelek za družbene dejavnosti, Trg celjskih knezov 9, 3000 Celje (v nadaljevanju: investitor) mora za **Fasaderska obnovitvena dela** na objektu na naslovu Vrunčeva ulica 13, parcelna št. 374 k.o. Celje-1077, ki predstavlja poseg v spomenik **Celje - Prva osnovna šola (EID: 1-04265)** in v vplivno območje spomenika **Celje - Staro mestno jedro (EID: 1-00055),** oba locirana tudi znotraj spomenika **Celje - Arheološko najdišče Celje (EID: 1-00056)**, po telefonskem razgovoru št. zadeve: EG-10988/2012-125) izpolniti naslednje kulturnovarstvene pogoje:

1. Predvideni posegi ne smejo negativno vplivati na varovane lastnosti kulturnih spomenikov ter njegovega vplivnega območja. Obnova stavbe je možna na način, ki bo zagotavljal ohranitev varovanih vrednot objekta, dotrajane sestavine in dele pa saniral v materialu in obliki, ki bodo enaki oziroma primerljivi z originalnimi.
2. Pri obnovi fasade je potrebno ohraniti primarno arhitekturno maso objekta z obstoječim ritmom in velikostjo vratnih ter okenskih odprtin.
3. Celotni fasadni pas z vso arhitekturno členitvijo in dekorativnimi elementi (talni zidec, strešni venec, izstopajoče okenske in vratne obrobe, vertikalna členitev stene z vogalno členitvijo in lizenami...) je potrebno obnoviti na klasičen način v identični obliki (profilaciji, obdelavi, strukturi in barvi), kot je obstoječi.
4. Dotrajane in poškodovane dele fasadnih ometov je dopustno odstraniti do zdrave zidne osnove in nato pokrpati oz. rekonstruirati v strukturi, ki je enaka obstoječi.
5. Saniranje razpok in mest po odstranitvi ometov ter končno obdelava fasad morajo biti izvedene s paroproustnimi materiali in barvami.
6. Manjkajoče okenske obrobe je potrebno izdelati v ometu po vzoru obstoječih.
7. Talni zidec (cokel) je potrebno ohraniti in obdelati v grobi strukturi ometov.
8. Strešni venec je potrebno ohraniti, poškodbe pa pokrpati v obstoječi obliki in obdelavi.
9. Kamnitih elementov na fasadi ni dovoljeno barvati, temveč le strokovno očistiti z nedestruktivnimi metodami in restavratorsko obnoviti poškodbe. Dela lahko izvaja le usposobljen izvajalec z referenčnimi prenovami kamnitih elementov.
10. Vsi detajli glede finalne obdelave fasad in detajlov (barva, struktura ometa) morajo biti usklajeni v sodelovanju s predstavnikom ZVKDS na podlagi rezultatov sondiranj, ki jih bo ob postavitvi gradbenih odrov opravil predstavnik ZVKDS, OE Celje.

11. Dvokrilna (garažna) vrata na dvoriščni strani objekta (levo od glavnega vhoda) naj se ohrani in obnovi. S kulturnovarstvenega vidika je sprejemljiva tudi zamenjava vrat z novimi, ki naj bodo v materialu, barvi in obdelavi izdelana po analogiji ostalih vratnih odprtin na objektu. Mizarski načrt vrat, detajli vgradnje ter barvni ton mora biti predhodno potrjen s strani ZVKDS.
12. Iz fasade je potrebno odstraniti vse zunanje elektro-napeljave, nedelujoče antene, oddušnike, oglaševalne elemente in ostale elemente (kamere, nabiralnike, svetilke itd.), ki so bili naknadno vstavljeni v fasade objekta. Morebitne zunanje elektro inštalacije naj se odvede v zemeljske plasti, ostale nujno potrebe elemente pa se v minimalnem obsegu po zaključku del zopet namesti na fasade objekta. Lokacije umestitev morajo biti predhodno usklajene z ZVDKS.
13. Vse kleparske izdelke (žlebovi, napušči, strelovodi, zaključne obrobe itd...), ki bodo v sklopu sanacije fasade odstranjeni, naj se temeljito preveri in po potrebi zamenja na posamičnih mestih poškodb. Vsi kleparski izdelki morajo biti v barvi in materialu poenoteni z obstoječimi in izvedeni v navadnem cinkotitu. Po končanih delih jih je potrebno namestiti na iste lokacije kot so obstoječi.
14. Nameščanje zunanjih enot klimatskih naprav na fasade objekta s kulturnovarstvenega vidika ni dopustna. Predvidi naj se centralno hlajenje objekta, zunanje enota pa se lahko namesti izven vidnega polja izpostavljenih fasad. Lokacije predhodno potrdi ZVKDS.
15. Utrjevanje zunanjih pohodnih in manipulativnih površin naj se izvede v minimalnem obsegu, s travnatimi tlakovci ali preprostimi pravokotnimi betonskimi, nepigmentiranimi tlakovci, ki bodo ponazarjali videz peščene površine (betonske plošče s peščenim posipom ali betonske prane plošče).
16. Neposredna okolica naj se po zaključku del vzpostavi v prvotno stanje in v čim večji meri zatravi.

Varstvo nepremične arheološke dediščine:

17. V projektni dokumentaciji, ki bo priložena k vlogi za kulturnovarstveno soglasje, morajo biti natančno opredeljeni poteki in dimenzije posegov v zemeljske plasti, ki so potrebni za napeljavo podzemnih kablovodov, s katerimi se bo nadomestilo električno in ostalo infrastrukturo s fasade objekta. Na podlagi te dokumentacije bo ZVKDS izdal **dopolnitev kulturnovarstvenih pogojev za varstvo nepremične arheološke dediščine.**

II. Investitor mora za fasaderska obnovitvena dela, ki upoštevajo pogoje te odločbe, v skladu z 28. členom ZVKD-1 pridobiti kulturnovarstveno soglasje. Zahtevi za izdajo soglasja je potrebno priložiti celovit popis gradbenih in obrtniških del s specifikacijami vseh predvidenih materialov, njihovih končnih obdelav in barv. Ob morebitni menjavi stavbnega pohištva je potrebno predložiti tudi mizarski načrt stavbnega pohištva z vsemi detajli in profilacijo (v merilu 1:10).

III. Če se na območju ali predmetu posega najde arheološka ostalina, mora najditelj/lastnik zemljišča/drug stvarnopravni upravičenec na zemljišču ali njegov posestnik/investitor in odgovorni vodja del poskrbeti, da ta ostane nepoškodovana ter na mestu in v položaju, kot je bila odkrita, o najdbi pa najpozneje naslednji delovni dan obvestiti ZVKDS (prvi odstavek 26. člena ZVKD-1).

IV. Kulturnovarstveni pogoji prenehajo veljati po poteku dveh let od njihove pravnomočnosti.

VI. Stroški organu v tem postopku niso nastali; investitorji sami krijejo svoje stroške postopka.

O b r a z l o ž i t e v:

Prvi odstavek 28. člena ZVKD-1 določa, da je za posege v spomenik treba pridobiti kulturnovarstveno soglasje. To je treba pridobiti tudi za posege v vplivno območje spomenika, če to obveznost določa akt o razglasitvi, in za posege v registrirano nepremično dediščino, če to obveznost določa prostorski akt. Po 29. členu ZVKD-1 je treba pred izdajo kulturnovarstvenega soglasja pridobiti kulturnovarstvene pogoje ZVKDS.

ZVKDS, Območna enota Celje, je dne 1.03.2024 prejel zahtevo investitorja za pridobitev kulturnovarstvenih pogojev za **Fasaderska obnovitvena dela**, ki predstavljajo poseg v spomenik **Celje - Prva osnovna šola (EID: 1-04265)** in **Celje - Arheološko najdišče Celje (EID: 1-00056)** ter v vplivno območje spomenika **Celje - Staro mestno jedro (EID: 1-00055).**

Pri preizkusu vložene zahteve je bilo ugotovljeno, da ta ni popolna, zato sta pooblaščeni osebi ZVKDS OE Celje dne 20.03.2024 v okviru rednih nalog javne službe opravili ogled kraja in premeta predvidenega posega ter se s predstavnico šole seznanili s posegi, ki so predmet te vloge. Zaradi razjasnitve, kateri posegi bodo izvedeni v tej fazi, je s predstavnico MOC po telefonu potekalo dodatno usklajevanje (št. zadeve: EG-10988/2012-125).

Iz investitorjeve vloge izhaja, da želi na objektu na naslovu Vrunčeva ulica 13 obnoviti fasado dvoriščne strani objekta in stranski fasadi. Pri tem je predvidena tudi menjava dvokrilnih (garažnih) vrat na dvoriščni strani objekta (levo od glavnega vhoda). Iz fasade se odstrani vsa nepotrebna električna napeljava ter se spelje v zemeljske plasti (kabliranje). V zemeljske plasti se posega minimalno oz. do globine 0,5 m.

Prva osnovna šola je trinadstropna stavba ljudske šole celjske okolice, zgrajena med leti 1926 in 1927 po načrtu Ferdinanda Gologranca. Med okupacijo je bil v njej zbirni center otrok, ki so jih pošiljali v taborišča ali k nacističnim družinam. Spominsko ploščo so odkrili 4. 7. 1957.

Staro mestno jedro je srednjeveška naselbina, ki se je formirala na območju rimskodobne Celeie. Kot trg se prvič omenja leta 1323. Mestna aglomeracija, ki je zaznamovana s silhueto Knežjega dvorca, se je izoblikovala med leti 1350 in 1450. Po letu 1452 je bila dopolnjena z mestnim obzidjem, ki so ga po letu 1789 odstranili. Kulturna dediščina poznega srednjega veka se danes izraža v srednjeveški parcelaciji z ozkimi in dolgimi parcelami, v srednjeveških stavbnih zasnovah (ki jih je v zaporedju sestavljala glavna ulična stavba z dvoriščnimi trakti, vrtom in sadovnjakom) ter ohranjenih posameznih arhitekturnih sestavinah in elementih (zidovi, komunikacije, gotski portali, okna, fragmenti fresk ipd.). Ta urbanistična in stavbna tipologija je danes vidna v najstarejšem delu mesta (Slomškov in Glavni trg). Staro mestno jedro Celja se uvršča med pomembnejša urbana območja in je valorizirano ter razglašeno za spomenik naselbinske dediščine. Območje naselbinskega spomenika sovpada tudi z območjem arheološkega najdišča Celje, ki ga tvori Noriški municipij Claudia Celeia z obzidjem, svetišči, bazilikami, tlakovanimi ulicami, kanalizacijo ter nekropolami in je prav tako razglašen za spomenik lokalnega pomena.

Kulturnovarstveni pogoji za poseg v spomenik ali vplivno območje spomenika se določijo v skladu z aktom o razglasitvi ali z določbami prostorskega akta. V skladu s to določbo velja za spomenika **Celje - Prva osnovna šola (EID: 1-04265)** in **Celje - Arheološko najdišče Celje (EID: 1-00056)** ter vplivno območje **Celje - Staro mestno jedro (EID: 1-00055)** varstveni režim, določen v *Odloku o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov na območju občine Celje (Ur.l. SRS, št. 28/86-1364, Ur.l. RS*, št. 1/92-18),* v *Odloku o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega plana Občine Celje za obdobje od leta 1986 do leta 2000 in prostorskih sestavin srednjeročnega družbenega plana Občine Celje za obdobje od leta 1986 do leta 1990 za območje Mestne občine Celje – Celjski prostorski plan (Uradni list SRS, št. 40/86, 4/88, Uradni list RS št. 86/2001, v nadaljevanju: Celjski prostorski plan).*

Veljavni razglasitveni akt v 9. členu določa: *»režim varstva, posamezne omejitve in prepovedi ter razvojne usmeritve glede kulturnega ali zgodovinskega spomenika in njegove neposredne okolice, so navedene v skupnem elaboratu št. 02-331/2-85, ki je sestavni del tega odloka.«* Elaborat, ki ga akt navaja so *Strokovne osnove za razglasitev kulturnih in zgodovinskih spomenikov v občini Celje, št. 02-331/2-85,* ki jih je dne *1. 10. 1985* izdal *Zavod za spomeniško varstvo Celje* in za spomenik profane stavbne dediščine **Celje - Prva osnovna šola (EID: 1-04265)** določa varstveni režim II. stopnje: *»varovanje avtentičnosti, celovitosti in historične pričevalnosti spomenika«*. Za varovanje arheološkega spomenika **Celje – Arheološko najdišče Celje (EID 1-00056)** pa varstveni režim, ki določa, da so pred vsakim posegom v zemeljske plasti potrebne arheološke raziskave. Za spomenik naselbinske dediščine **Celje – Staro mestno jedro (EID 1-00055)** in njegovo vplivno območje varstveni režim določa:

»varovanje območja v njegovih vidnejših sestavinah, dovoljena dejavnost naj bo v skladu s spomeniško funkcijo območja.«

Ker je varstveni režim akta nepremičnega spomenika začel veljati pred uveljavitvijo zakona ZVKD-1 in je določen na način, iz katerega se ne da natančno razbrati njegovega obsega, je potrebno na podlagi *134. člena ZVKD-1*, upoštevati tudi splošni varstveni režim za posamezno zvrst spomenika, ki določa: »

- **posamezni spomeniki**: *varujejo se vse zunanje značilnosti, kot so gabariti, zasnova pročelij, tlorisni razporedi, značilni naravni in umetni materiali ter konstrukcijske značilnosti, ustrezna namembnost, značilna pojavnost v prostoru, arheološke plasti in razmerja spomenika in posebej njegovo vplivno območje. Če je kot spomenik zavarovan zgodovinski park ali vrt, se varujejo parkovna ali vrtna zasnova, način zasaditve, oblikovani naravni elementi, objekti in pritikline, namenjeni uporabi in olepšanju;*
- ***arheološka najdišča**: varujejo se pred posegi ali rabo, ki dejansko ali potencialno lahko poškodujejo arheološke plasti, spreminjajo arheološki kontekst ali spreminjajo okoljske dejavnike, pomembne za njihovo ohranitev;*
- ***vplivno območje spomenika:** prostorske ureditve morajo biti prilagojene prostorskim možnostim tako, da se ohranja družbeni pomen spomenika v prostoru.«*

Za vplivno območje naselbinskega spomenika **Celje – Staro mestno jedro (EID 1-00055)** je varstveni režim določen tudi v *Celjskem prostorskem planu*. Veljavni prostorski plan navaja, da so predloge varstvenih režimov, usmeritev, pogojev in drugih izhodišč za varstvo kulturne dediščine v urejanju prostora natančneje opredeljene v *Strokovnih podlagah za spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana Mestne občine Celje (ZVNKD št. NC 546/00),* ki pri gradbenih in vzdrževalnih posegih v vplivno območje določajo naslednji varstveni režim: *»Vplivno območje naselbinske dediščine je v načelu nezazidljivo ter je varovano z merili varovanja kulturne krajine.«* Na območju kulturne krajine se varujeta: *»historična poselitvena struktura in krajevno značilni arhitektonski tip. Vse posege je potrebno načrtovati ob upoštevanju tradicionalnih gabaritov in stavbnih sestavin. Potrebna je eventuelna sanacija ali odstranitev negativnih gradenj in poenotenje kritin. Za vse posege na tem območju je potrebno pridobiti kulturnovarstvene pogoje ter kulturnovarstveno soglasje pristojne službe za varstvo kulturne dediščine.«*

ZVKDS je glede na predpisan varstveni režim izrekel naslednje kulturnovarstvene pogoje, in sicer: Kulturnovarstveni pogoji št. 1-16 so predpisani na način, ki zagotavlja ohranjanje in varovanje lastnosti obravnavane kulturne dediščine, vključno z vsemi arhitekturnimi, likovnimi, arheološkimi, zgodovinskimi in krajinskimi vrednotami v celoti, v njihovi izvirnosti in neokrnjenosti. Z upoštevanjem kulturnovarstvenih pogojev se z uporabo ustreznih gradiv zagotavlja ohranitev zunanjščine spomenika (stavbne mase, gabariti, fasadni detajli) in njegove prepoznavne lege v prostoru.

Pogoj št. 17 je podan z namenom varstva oz. nadzorovane in dokumentirane odstranitve arheološke dediščine. Peti in šesti odstavek 29. člena ZVKD-1 določata, da lahko ZVKDS s kulturnovarstvenimi pogoji kot pogoj za pridobitev kulturnovarstvenega soglasja določi obveznost oprave predhodnih raziskav, če se upravičeno domneva, da je v nepremičnini, ki je predmet posegov, neodkrita dediščina, in grozi nevarnost za njeno poškodovanje ali uničenje. Investitor je v postopku usklajevanja z pooblaščenima osebama ZVKDS, OE Celje navedel, da namerava električno napeljavo iz fasade speljati v zemeljske plasti. Ker se predvideni poseg nahaja na območju, kjer je bilo v preteklosti opravljenih že nekaj arheoloških raziskav (koda raziskave: 140092 – hrani ZVKDS, OE Celje), ki so glede na svoje mikrolokacije dale zelo raznolike rezultate, je v kulturnovarstvenem pogoju št. 17 zahtevana podrobna opredelitev obsega in lokacij posegov v zemeljske plasti, saj bo ZVKDS le s temi informacijami lahko predpisal ustrezne in sorazmerne ukrepe varstva arheološke dediščine.

ZVKDS je na podlagi vsega navedenega odločil, da je predlagani poseg investitorja mogoč v obsegu in na način, kot je določeno v izreku teh kulturnovarstvenih pogojev.

Če se na območju ali predmetu posega najde arheološka ostalina, morata investitor in odgovorni vodja del poskrbeti, da ta ostane nepoškodovana ter na mestu in v položaju, kot je bila odkrita, o najdbi pa morata najpozneje naslednji delovni dan obvestiti ZVKDS (prvi odstavek 26. člena ZVKD-1). V primeru najdbe arheološke ostaline mora investitor pred pridobitvijo kulturnovarstvenega soglasja za predmetni poseg pridobiti tudi posebno kulturnovarstveno soglasje Ministrstva za kulturo v skladu z 31. členom ZVKD-1.

Investitor mora na izvedeno projektno dokumentacijo, ki upošteva pogoje te odločbe, v skladu z 28. členom ZVKD-1 pridobiti kulturnovarstveno soglasje. Zahtevi za izdajo soglasja mora priložiti celovit popis gradbenih in obrtniških del s specifikacijami vseh predvidenih materialov, njihovih končnih obdelav in barv. Ob morebitni menjavi stavbnega pohištva je potrebno predložiti tudi mizarski načrt stavbnega pohištva z vsemi detajli in profilacijo (v merilu 1:10).

V skladu s prvim odstavkom 30.a člena ZVKD-1 kulturnovarstveni pogoji prenehajo veljati po poteku dveh let od njihove pravnomočnosti. Če se ta rok izteče v času postopka izdaje kulturnovarstvenega soglasja, se čas veljavnosti kulturnovarstvenih pogojev podaljša do pravnomočne odločitve o kulturnovarstvenem soglasju.

Stroški postopka:

Prvi odstavek 113. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb) določa, da gredo stroški, ki nastanejo organu ali stranki med postopkom ali zaradi postopka, v breme tistega, na katerega zahtevo se je postopek začel. Ker se ta odločba izdaja na zahtevo investitorja, je ZVKDS na podlagi navedenih določil odločil, da investitor sam krije svoje stroške postopka, stroški organa pa bremenijo ZVKDS.

Ta odločba je takse prosta (22. točka 28. člena Zakona o upravnih taksah, Uradni list RS, št. 106/10 – uradno prečiščeno besedilo, 14/15 – ZUUJFO, 84/15 – ZZelP-J, 32/16, 30/18 – ZKZaš in 189/20 – ZFRO; v nadaljevanju: ZUT).

POUK O PRAVNEM SREDSTVU:

Zoper to odločbo je v 15 dneh od dneva vročitve dovoljena pritožba, o kateri bo odločalo Ministrstvo za kulturo. Pritožba se pošlje po pošti ali se vloži neposredno ali ustno na zapisnik na Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Celje, Glavni trg 1, 3000 Celje. Šteje se, da je pritožba vložena pravočasno, če je bila na naslov ZVKDS poslana zadnji dan roka s priporočeno poštno pošiljko. Pritožba je takse prosta (22. točka 28. člena ZUT).

Pripravili:
Saša Žafran, mag. um. zgod.
konservatorska kandidatka

Aleš Plevčak, gr. teh.,
konservatorski tehnik

Jon Nikolaj Pollak, mag. arheol.,
konservatorski kandidat

Postopek vodila in odločila:
Vodja območne enote:
Danijela BRIŠNIK, univ. dipl. arheol.
konservatorska svetnica

REPUBLIKA SLOVENIJA • ZAVOD ZA VARSTVO KULTURNE DEDIŠČINE SLOVENIJE • 8 LJUBLJANA

Vročiti:

- Investitorju – Mestna občina Celje, Oddelek za družbene dejavnosti, Trg celjskih knezov 9, 3000 Celje - osebno